

KÖZÉPEURÓPA HELYE A KONTINENSEN.

Az európai kontinens közepe a Kárpátmedence és annak környéke. Az euráziai nagy szárazföldnek félszigetszerűen elkeskenyedő európai részén a félszigetekkel, beltengerekkel, öblökkel igen erősen tagolt peremek között ez a terület a leginkább kontinentális helyzetű. A Fekete-tenger és Baltitenger között húzható legrövidebb vonaltól nyugatra terül el az a Belső-Európa, mely történelmi fejlődésében, művelődésében, gazdálkodásában és társadalmi szerkezetében mindig erősen elkülönült a félig Ázsiának számító orosz vidékektől. Ebben a Belső-Európában a tengerektől legtávolabb eső terület a Kárpátmedencére esik. A peremektől, szélektől legtávolabb eső pontot, tehát a száraz terület középpontját, a köralakban futó Kárpátok hegyláncaitól közrefogott Magyar-medencében találjuk.

A Kárpátmedence és környéke nemcsak mértani középhelyet foglal el Belső-Európa kontinensen, hanem szerkezetileg is olyan különleges egyéni tájegyüttes, amely Európa tipikus nagy tájai érintkezési vonalában fekszik. Az emberi életre oly fontos klimazónak, növényzeti övek elhelyezkedése tekintetében, valamint a vízhálózat és a természetes közlekedési irányok kialakulása tekintetében is egyrészt ütközópont, találkozóhely, másrészt az európai tájtipusokat leginkább harmonizáló tájegyüttes.

E földrajzi viszonyok hatása a kárpátmedencei és környező területek politikai és gazdasági fejlődésén is kimutatható. Kimutatható a betelepültség mértékén, a népsűrűségi képen, a városok és falvak megoszlásában, a fajták, nyelvek, nemzetiségek, vallások, műveltség elterjedésében, a népesség szaporodásának ütemében, a mezőgazdálkodás nivójában, termésátlagokban, művelési módokban, az iparosodás fokában, stb., stb. Mind e téren átmenetet, keveredést, egymásrahatást mutat ez a terület a nyugateurópai és keleteurópai részek között, Északeurópa és Déleaurópa között.

Az újabb földrajzi és politikai irodalom mégsem használja erre a területre a Középeurópa elnevezést, hanem Kelet-Középeurópa, Délkeleteurópa és egyéb neveket használ. A Középeurópa nevet a német irodalom a német nyelvterületnek adja, holott ennek jelentős része Európa nyugati és északi peremvidékein terül el, bár egy másik elég jelentős része belenyulik a középeurópai térbe. E hibás elnevezésnek elsősorban történelmi okai vannak. A XVI. és XVII. században ugyanis Belső-Európa politikai határa az Ázsiából és Afrikából benyomuló Ozmán-birodalom terjeszkedésének következtében a Kárpátmedencére tolódott el, úgyhogy ez a terület és a környező részek is Belső-Európának politikailag a szélére kerültek. A középkorban azonban politikailag is központi helyzetet foglalt el a Kárpátmedence és környéke az európai államterületek között s az újabb fejlődés szemelláthatóan visszaadja a területnek központi jellegét.

THE PLACE OF CENTRAL EUROPE ON THE CONTINENT.

